

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: ЗА ТА ПРОТИ

Шокуров Олександр Володимирович

старший викладач кафедри української, російської мов і прикладної лінгвістики
НТУ «ХП»

e-mail: shock.alex501@gmail.com

тел.: +380 66 659 79 50

Освіта через інтернет сьогодні є однією з освітніх галузей, що розвиваються надзвичайно швидко й динамічно. Це дуже просто пояснити, оскільки бурхливий розвиток ІТ-технологій змушує й освіту дотримуватися різноманітних новацій. Ознайомившись з можливостями використання обчислювальної техніки в навчанні, значна частина педагогів дуже швидко зрозуміла всі переваги та зручності нової техніки.

Логічним кроком після цього було зрозуміле бажання налагодити мережеве чи електронне онлайн-навчання. І дуже швидко стало очевидним, що такий навчальний процес має ще декілька переваг перед традиційним аудиторним навчальним процесом. 1. Навчальні матеріали завжди під рукою, їх легко зберігати та систематизувати; 2. Інтерактивність навчального процесу передбачає індивідуальну швидкість кожного слухача під час вивчення матеріалу: більш розумні, освічені, талановиті студенти можуть рухатися з більшою швидкістю по курсу, не заважаючи іншим та не нудьгуючи на заняттях; 3. Контроль та оцінювання засвоєного матеріалу може проводитися цілком автоматично;

Всі ці переваги підняли ефективність навчального процесу на новий рівень. Але досить часто викладачі продовжували робити те, до чого звикли раніше, просто «електронізуючи» звичну для них аудиторну роботу. Тобто вони лише зберігали в комп'ютері свої лекції чи проводили вебінари як різновид лекції, давали завдання та збирали виконану роботу за допомогою комп'ютера, навіть

журнали заповнювали вручну, так само як раніше це робили з паперовими формами обліку та оцінювання студентів. Тим більше, що програми для вирішення спеціалізованих навчальних проблем досить важко було підібрати, а ті, що можна було використати, коштували недешево. Але все одно обчислювальна техніка полегшувала та прискорювала навчання. З часом, спираючись на досвід, педагогічна спільнота сформулювала певні вимоги до навчальної комп'ютерної системи, яку хотіла б мати для якісного навчального процесу. Потрібна була така система, яка

- вела б реєстрацію та облік користувачів, що проходять навчання,
- регулювала б просування по програмі в залежності від успіхів кожного користувача(студента),
- була б зручною для викладення різних видів контенту,
- аналізувала б та зберігала б оцінки та результати навчання,
- забезпечувала б різні способи комунікації між користувачами,
- забезпечувала б доступ та взаємодію для віддалених користувачів.

Для відповідності всім цим вимогам потрібні електронне середовище та платформа для здійснення навчальної діяльності. Всім цим вимогам на даний момент найкраще відповідає Moodle - Модульне Об'єктно-Орієнтоване Дистанційне Навчальне Середовище. За 16 років існування та функціонування Moodle довів, що навіть за наявності деяких недоліків є найкращою для навчання за допомогою комп'ютерів системою. Ця програма постійно розвивається та оновлюється і є некомерційною, тобто розповсюджується безкоштовно. Вона підтримує практично всі різновиди навчальної активності. Якщо врахувати її відкритість для інтеграції, функціональність, стабільність розвитку, гнучкість, то стане зрозумілим, чому Moodle постійно здобуває відданих прихильників в різних країнах світу та є беззаперечним лідером в світі серед систем, які використовуються вищими навчальними закладами для створення або вдосконалення дистанційного викладання власних навчальних дисциплін.

Масове використання Moodle витіснило аматорські невмілі спроби використання комп'ютерів в навчальному процесі, які зводилися або до

створення електронних підручників для самостійної немотивованої роботи студентів шляхом сканування архаїчних методичних розробок, або до проведення вебінарів, коли викладачі роблять те, до чого вже звикли, тобто до озвучення своїх лекцій в режимі онлайн, або до використання «самописних» спроб створення навчального середовища, які не можуть скласти конкуренцію Moodle, оскільки є надто вузькоспеціалізованими та непрофесійними.

В Харкові, наприклад, вже значна частина вищих навчальних закладів активно використовують Moodle для створення та дистанційного викладання своїх дисциплін. Ідеальною є, мабуть, ситуація, як в Массачусетському Технологічному інституті, де всі навчальні дисципліни виклали на своєму сайті для відкритого й загальнодоступного дистанційного навчання. Але дистанційне навчання в Україні робить перші кроки, маючи у своєму активі як успіхи, так і численні помилки. До успіхів можна віднести:

- використання в навчальному процесі всіх позитивних рис комп'ютерного дистанційного навчання, таких як: контроль доступу до курсу; інтеграція із зовнішніми базами даних; ведення реєстру користувачів зі збереженням оцінки та підбиванням підсумків навчання; забезпечення комунікації не тільки між студентами та викладачем, але й між студентами та ін.,
- широке використання Moodle дає можливість не тільки зробити доступними навчальні дисципліни для віддалених користувачів, але й використати в дистанційних курсах надзвичайно широкий функціонал засобів навчання та тренування необхідних для студентів вмінь та навичок,
- створюється система підготовки викладачів, спроможних самостійно готувати дистанційні курси на базі Moodle.

Разом з тим слід відзначити й слабкі на наш погляд місця:

- забезпечення дистанційних курсів якісним контентом (є певна проблема із дотриманням авторських прав; якісні матеріали для дистанційних курсів не пишуться в бібліотечні дні чи на голому ентузіазмі, до процесу розробки якісного контенту потрібно запрошувати колективи досвідчених авторів, коректорів,

професійних ілюстраторів, наукових редакторів тощо), бо саме від цього залежить успішність курсу,

- є проблеми з мотивацією студентів у порівнянні з класичною формою навчання,
- все ще спостерігається залежність від технічного оснащення,
- система оцінювання та підбивання підсумків Moodle виявилася вразливою для зламу,
- викладачі, які вже є фактично авторами або модераторами контенту, ще й змушені опановувати технічні компетенції в галузі веб-дизайну, в більшості випадків так і не стаючи професіоналами в цій сфері.

Електронне навчальне середовище скероване на різні рівні розвитку студентів. Воно дозволяє викладачу створити величезну кількість варіантів інформаційних блоків та завдань, він може будь-якої миті змінити, вдосконалити, покращити, доповнити свій курс. Викладачі вже не являють собою лише «джерело знань», що говорить, вони перетворюються в помічників студентів, модераторів курсу, скеровуючи пізнавальний процес в потрібне річище для досягнення найкращих результатів і в разі потреби працюючи з кожним студентом окремо, по індивідуальній навчальній траєкторії. Щодо Moodle, то простеживши за напрямком та результатами розвитку цієї системи, можна стверджувати, що надалі вона інтегруватиме в себе всі можливі педагогічні новації як навчального процесу як такого, так і його програмної підтримки.

Дистанційне навчання як складова частина введення комп'ютерних технологій в освіту є однією зі сфер, що найбільш динамічно та швидко розвиваються в наш час. Формування електронного навчання в освіті передбачає постійне оновлення та покращення сучасних освітніх технологій. Зараз існує потреба в постійному доступі до інформації в будь-якому місці та в будь-який час. Саме дистанційна електронна освіта найкраще відповідає цим вимогам.